

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮНИЙ
АСУУЛГА

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай 1,
Төрийн ордон, Утас: 26-70-16, Факс: 32-70-16
E-mail: stategreathural@parliament.mn
<http://www.parliament.mn>

2018. 10-02 № 43

Асуулга тавих тухай

Төв банк /Монгол банк/-ны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д "Монголбанкны үндсэн зорилт нь үндэсний мөнгөн тэмдэгт-төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангахад оршино" гэж заасан. Тиймээс Монголбанк өөрийн үндсэн зорилтын хүрээнд санхүүгийн зах зээл, банкны тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах замаар үндэсний эдийн засгийн тэнцвэртэй хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх учиртай. Дэлхийн улс орнуудад Төв банк нь үнийн тогтвортой байдал буюу инфляцид анхаарч, харин валютын ханшийн бодлогыг Төв банк нь Засгийн газартайгаа хамтран тодорхойлж ирсэн.

Манай улсын үндэсний валют болох төгрөгийн ханш сүүлийн нэг сарын хугацаанд гадаад валютын эсрэг маш хүчтэй хэлбэлзэж, ихээхэн суларлаа. Монгол улсын нийт импортын 70 хувийг ам.доллараар хийдэг бөгөөд хэрэглээний сагсны 40 хувийг импортын бараа эзэлж байна. Тиймээс, гадаад валютын ханшийн чангаралт, тэр тусмаа ам.долларын төгрөгтэй харьцах ханшийн чангаралтаас шалтгаалж импортын барааны болон өргөн хэрэглээний барааны үнэ өсөж, улмаар иргэдийн амьдралд шууд нөлөөлж байна. Ам.долларын төгрөгтэй харьцах ханш Монгол банкны 2018 оны 8 дугаар сарын 12-ний өдрийн мэдээгээр хаалтын ханш 2,455.99 төгрөг байсан бол 9 дүгээр сарын 30-ны өдөр 2,552.13 төгрөг болж, 100 орчим төгрөгөөр өсөөд байна. Энэ нь бизнес эрхлэгчид, ялангуяа ам.долларын зээлтэй зээлдэгчдийн хувьд асар хүнд дарамт болж байна.

Монголбанк энэ оны 6 дугаар сараас хойш 390 сая ам.долларын интервенц хийсэн боловч ханш улам суларсаар байна. Ойрын хугацаанд шатахууны үнэ хэд хэдэн удаа өсөж, хэрэглээний сагсан дахь гол нэрийн барааны үнэ дагаад өсөж эхэллээ. Бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үнийн суурь нь шатахуун. Ханшийн өсөлт шатахууны үнийг өсгөж, энэ нь суурь үнээ хөөрөгдсөнөөр иргэдийн амьдрал хүндэрч эхлэх нь тодорхой байна.

Иймд Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.13, 33 дугаар зүйлийн 33.1.2 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайд Танд дараах асуулгыг тавьж байна. Үүнд:

1. Эдийн засгийн өсөлт 2018 оны хагас жилийн байдлаар 6.1 хувьд хүрсэн талаар Засгийн газраас байнга онцолж ярих боллоо. Өнөөдөр дэлхийн эдийн засаг сэргэж, гадаад зах зээлийн эрэлт нэмэгдэж, уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ өсөж байгаа нь Монгол Улсын эдийн засагт сэргэлт авчраад байгаа. Зэсийн баяжмал, төмрийн хүдэр, газрын тос, цайрын баяжмал, алт зэрэг уул уурхайн экспортын голлох бүтээгдэхүүнүүд 2018 онд өссөн үзүүлэлттэй, цаашид ч нэмэгдэх төлөвтэй байгаа. Нөгөө талаар олон улсын санхүүгийн байгууллага, донор орнуудаас их хэмжээний валют манай улсын эдийн засагт орж ирж байгаа. Эдийн засгийн ийм таатай нөхцөлд

0000000119

Монгол Улсын валютын ханшаа тогтвортой хэмжээнд барьж чадахгүй сулруулсан шалтгааны талаар;

2. Монгол улсын нийт өр 2016 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр 24 тэрбум 260 сая ам.доллар байснаа 2018 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн байдлаар 27 тэрбум 745 сая ам.долларт хүрч, 3,5 тэрбум ам.доллараар өсчээ. Харин Засгийн газрын нийт өр 2016 оны 2 дугаар улиралд 16 их наяд 612 тэрбум төгрөг байсан бол 2018 оны 2 дугаар улиралд 22 их наяд 642 тэрбум болж, даруй 6 их наяд 30 тэрбум төгрөгөөр нэмэгджээ. Улсын болон Засгийн газрын өрийн хэмжээ ийнхүү асар ихээр нэмэгдсэн явдал нь валютын ханшид нөлөөлсөн эсэх талаар;

3. 2017 оны төсвийн алдагдлыг 2 их наяд 711 тэрбум төгрөг, 2018 оны алдагдлыг 2 их наяд 400 тэрбум төгрөгөөр баталсан ба 2019 оны төсвийг 1 их наяд 913 тэрбум байхаар өргөн барилаа. Өнгөрсөн гурван жилийн хугацаанд түүхэнд байгаагүй их буюу 7 их наяд төгрөгөөс давсан төсвийн алдагдалтай ажиллаж байгаа нь үндэсний валютын ханшийн сулралд нөлөөлөх үү? Хэрэв тооцоо, судалгаа хийсэн бол хэдэн хувиар нөлөөлж байна вэ?

4. Энэ оны 8 дугаар сарын байдлаар нүүрсний борлуулалт 1 тэрбум 850 сая, зэсийн баяжмал 1,3 тэрбум, төмрийн хүдэр 210 сая, боловсруулаагүй газрын тос 287 сая, цайрын баяжмал 138 сая, боловсруулаагүй болон хагас боловсруулсан алт 144 сая ам.доллараар тус тус борлуулж, гадаад худалдааны тэнцэл 0.9 тэрбум ам.долларын ашигтай гарсан. Энэ оны эхний 8 сарын байдлаар 4.7 тэрбум ам.долларын бараа экспортолсон байна. Монгол улсын эрдэс бүтээгдэхүүний борлуулалтаас хичнээн хэмжээний гадаад валют манай зах зээлд орж ирсэн бэ? Монголбанкны валютын хяналт ямар хэмжээнд байгаа талаар;

5. Засгийн газар болон Төв банкны төсөв, мөнгөний бодлогын уялдаа алдагдаж, тэнцвэртэй нэгдсэн зохицуулалт дутагдаж, арга барилаа шинэчлэхийг шаардаж байгаад дүгнэлт хийж байгаа эсэх?

6. Засгийн газрын дотоод өр тодорхой хэмжээнд багасаж байгаа боловч Төв банкны өр буюу Төв банкны үнэт цаасны /ТБҮЦ/ дүн огцом өсөж эхэллээ. 1 долоо хоногтой Төв банкны үнэт цаас 2016 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр 430 тэрбум төгрөгний үлдэгдэлтэй байсан бол 2018 оны 3 дугаар сарын 30-ны байдлаар 4 их наяд 740 тэрбум төгрөг болон өсжээ. 4 долоо хоногтой Төв банкны үнэт цаас 2016 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдөр 50 тэрбум төгрөгний үлдэгдэлтэй байсан бол 2018 оны 9 дүгээр сарын 10-ны өдрийн байдлаар 4 их наяд 276 тэрбум төгрөг болон өслөө. ТБҮЦ буюу Монголбанкны өр асар ихээр нэмэгдсэн нь валютын ханшид хэрхэн нөлөөлж байгаа талаар.

Асуулгын хариуг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3 дахь хэсэгт заасан хугацаанд ирүүлж, Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхийг Танаас хүсье.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Д.ЭРДЭНЭБАТ